

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ

Кафедра обліку і оподаткування

КУРСОВА РОБОТА

на тему:

«Облік, оподаткування та аналіз доходів діяльності підприємства»

Студентки 5 курсу групи ОПДм-11
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Мельничук Т. О.

Керівник: Романів Р. В.

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ оцінка: ECTS _____

Члени комісії _____

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

_____ (підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль 2020

Зміст

Вступ.....	3
1.Поняття доходів, їх склад та оцінка	5
2.Методика обліку доходів від основної діяльності.....	11
3.Облік доходів від іншої операційної діяльності та не операційної діяльності.....	17
4.Організація обліку доходів на підприємстві	25
5.Аналіз доходів діяльності підприємства.....	28
6.Вітчизняний та зарубіжний досвід обліку доходів.....	30
Висновки	34
Список використаних джерел	36

Вступ

Головною умовою ефективного управління будь-яким підприємством є повнота, достовірність та оперативність інформації про витрати, доходи та результати діяльності підприємства. Функціонування будь-якого суб'єкта господарювання можливе лише за наявності інформації про фактичні доходи і результати його діяльності. В цьому контексті важливого значення набувають дослідження теоретичних та організаційно-методологічних аспектів обліку і аналізу доходів діяльності загалом та в розрізі їх складових, зокрема доходів від операційної діяльності, доходів від фінансових операцій та доходів іншої звичайної діяльності підприємства.

На сьогодні норми Законів та П(С)БО по-різному трактують зміст та класифікаційні групи доходів в межах діяльності підприємства, що породжує цілий ряд проблем. Зокрема, суттєвою і мало дослідженою є проблема класифікації доходів від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності, відокремлений облік яких має вагомим значення для ефективного управління виробничо-господарськими процесами на підприємствах. Саме наявність різних підходів до визначення економічної сутності і класифікації доходів як об'єкта обліку й аналізу, що викликане неузгодженістю положень та норм чинного законодавства, зумовила актуальність і наукову новизну обраної теми. До того ж, вивчення та дослідження наукових праць свідчить про те, що питання, пов'язані з вирішенням організаційно-методичних проблем обліку та аналізу доходів діяльності підприємств, все ще не вирішені. Вагомий внесок у розв'язання цих проблем зробили вітчизняні вчені-економісти В.А. Дерій, М. Т. Білуха, З. В. Задорожний Ф. Ф. Бутинець, Я. Д. Крупка, Ю. В. Верига, С. Ф. Голов, , В. В. Сопко, Н. М. Ткаченко, Пушкар М.С. та ін. Дослідженням різних аспектів обліку доходів і результатів присвятили роботи такі зарубіжні науковці Дж. Блейк, Роберт Н. Ентоні, В. Ф. Палій, Я. В. Соколов. Однак, результати досліджень щодо конкретизації питань визначення і класифікації доходів діяльності потребують подальшого вивчення й уточнення.

Отже, дана ділянка обліку є актуальною і має науковий характер.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування економічної сутності поняття «дохід» та його класифікаційних особливостей, а також і вивчення методики і організації обліку та аналізу доходів діяльності підприємств.

Викладене вище зумовлює необхідність постановки і вирішення таких завдань:

✓ ознайомитись із трактуваннями суті доходів у системі господарської діяльності вітчизняних підприємств;

✓ визначити умови визнання доходів та їх класифікації відповідно до міжнародних та національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку;

✓ з'ясувати принципи організації та методики обліку доходів від операційної діяльності;

✓ сформулювати науково-практичне бачення щодо формування в обліку доходів іншої діяльності підприємства;

✓ узагальнити методику аналізу доходів діяльності підприємства.

Об'єктом дослідження курсової роботи є доходи діяльності підприємства та операції, пов'язані з його формуванням.

Предметом дослідження є теоретичні, методологічні та практичні аспекти обліку, оподаткування та аналізу доходів підприємства.

1. Поняття доходів, їх склад та оцінка

Отримання прибутку, джерелом якого виступають різні види доходів становить кінцеву мету діяльності кожного підприємства. Отже, для того, щоб сформування достовірну суму прибутку необхідно є правильно відобразити рух даних доходів в обліку та звітності. Для повноцінного існування системи бухгалтерського обліку за доходами в сучасних підприємствах повинна бути належним чином організоване нормативно – правове забезпечення. Що стосується нормативної інформації щодо доходів підприємства за напрямками використання, то вона має на меті, перш за все, забезпечити виконання функцій управління таких, як аналіз та контрольні прогнозування доходів. Щодо правової інформації, то вона міститься у законодавчих актах вищої юридичної сили, що включають закони України, які регулюють діяльність суб'єктів підприємництва у галузі трудових, фінансових та господарських відносин [9].

Науковцями виділено чотири рівні даного регулювання:

- 1) перший (Закони України, Укази Президента України, постанови КМУ);
- 2) другий (нормативні документи Міністерства фінансів України, Державної служби статистики України, Державної казначейської служби України, Державної фіскальної служби, Національного банку України та інших відомств, які реєструються у Міністерстві Юстиції України);
- 3) третій (нормативні акти, методичні рекомендації, інструкції, вказівки та листи міністерств і відомств);
- 4) четвертий (робочі документи, з яких формується облікова політика на підприємстві [14, с. 28-30].

Згідно з П(С)БО 15 «Доходи», доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (крім зростання капіталу за рахунок внесків учасників) [14, с. 36].

Іншими словами, дохід – це потік грошових коштів за певний період часу, який отримується від продажу продукції. Економісти визначили, що доходи та

витрати включаються до об'єктів бухгалтерського обліку на підставі принципу нарахування і відповідності доходів і витрат. Застосування цього принципу під час визначення доходу наведено на рис. 1.1.

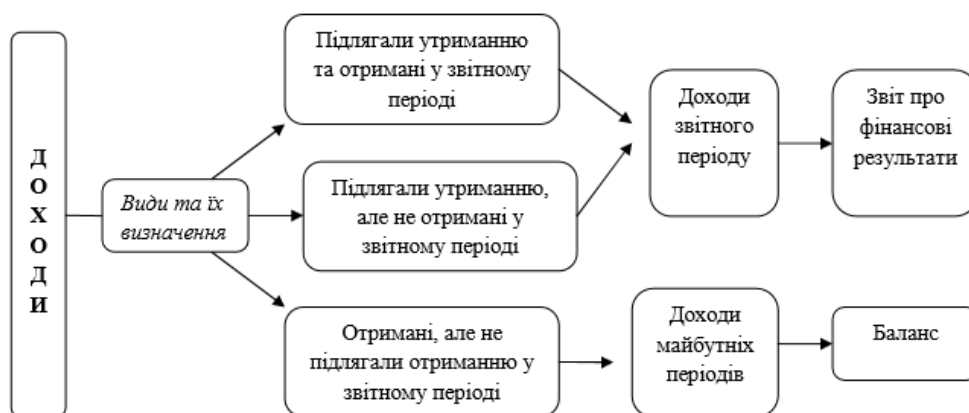

Рис. 1.1. Визначення доходу за принципом нарахування і відповідності доходів і витрат

Класифікація доходів підприємства за видами діяльності наведена в табл. 1.2 [1, с. 387].

Таблиця 1.2

Класифікація доходів за видами діяльності

Вид діяльності	Доходи	
<i>ЗВИЧАЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ</i>		
Операційна діяльність	<i>Основна діяльність</i>	
	Доходи від реалізації	Доходи від реалізації продукції, товарів, наданих послуг, виконаних робіт.
	<i>Інша операційна діяльність</i>	
	Інші операційні доходи	Доходи від реалізації валюти, реалізації оборотних активів, операційної оренди активів, операційної курсової різниці, одержані штрафи, пені, неустойки
Фінансова діяльність	Доходи від участі в капіталі	Доходи від інвестицій в асоційованій або спільній підприємства, які обліковуються за методами участі в капіталі
	Фінансові доходи	Дивіденди, відсотки за кредитами отриманими, облігаціями випущеними, фінансовою орендою

Продовження табл. 1.2

Інвестиційна діяльність	Інші доходи	Доходи від реалізації фінансових інвестицій, необоротних активів, майнових комплексів, списання НА, втрати від неопераційних курсових різниць
-------------------------	-------------	---

Доходи від звичайної діяльності класифікуються за різними групами (рис. 1.2).

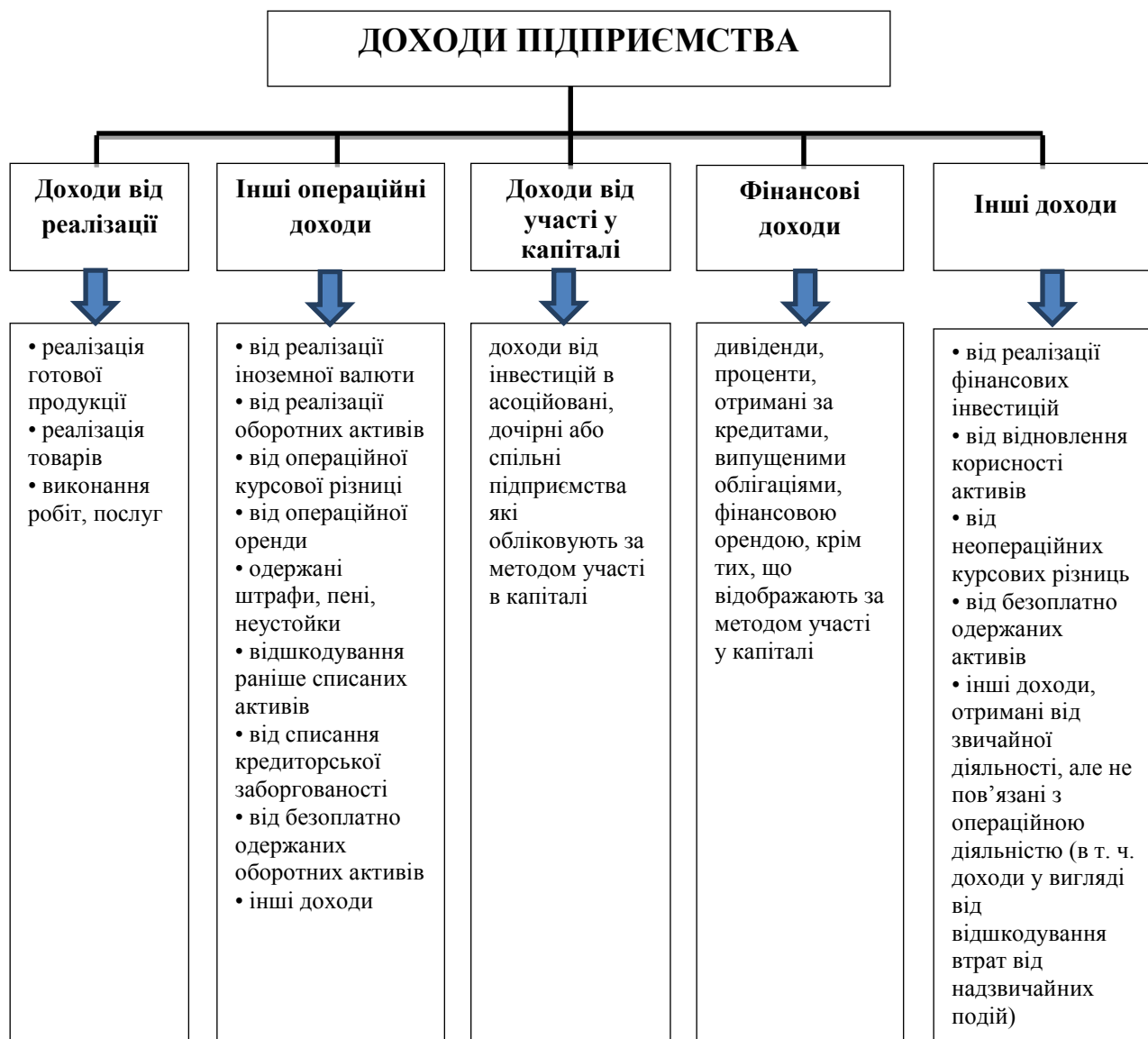

Рис. 1.2. Формування доходів підприємства

Дохід від операційної діяльності пов'язаний з надходженням коштів – виручки від реалізації продукції (товарів, послуг чи робіт). Інші операційні

доходи – це дохід, отриманий від реалізації сировини, матеріалів, від оренди активів, від операційних курсових різниць, отримані штрафи [19, с. 326].

Доходи від володіння фінансовими активами – процентні та дивідендні виплати відносять до фінансових доходів, а процентні виплати за банківськими позиками та купонні виплати за випущеними підприємством корпоративними облігаціями - до фінансових витрат.

Реалізація основних засобів, нематеріальних активів та цінних паперів пов'язана з іншими доходами підприємства. Також до інших доходів тепер відносять надзвичайні доходи, які в свою чергу включають: відшкодування, одержані від страхових компаній, кошти, які були перераховані підприємству від інших суб'єктів господарювання (держави, фізичних і юридичних осіб чи іноземних суб'єктів).

В бухгалтерському обліку дохід відображається за справедливою вартістю активів, що бути отримані або будуть отримані у майбутньому.

Якщо ж дохід від операції визначити та оцінити неможливо, то дохід не визнають, а витрати визнають як витрати звітного періоду.

Збільшення (або зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що здійснювався у процесі його господарської діяльності за певний період називається фінансовим результатом. Фінансовий результат діяльності відображає прибуток або збиток [17, с. 536].

Кінцевим фінансовим результатом діяльності підприємства є прибуток. Інакше кажучи, це чистий дохід підприємства, що залишається в суб'єкта господарювання після відшкодування всіх понесених витрат, що пов'язані з реалізацією продукції чи виробництвом [18, с. 254].

Але підприємство не завжди є рентабельним, тобто воно не завжди може приносити прибутки. Виникає така категорія як збитки. Збитки – це перевищення витрат на доходами.

Обчисливши чистий прибуток (збиток) звітного періоду визначається фінансовий результат.

Формування фінансового результату підприємства відбувається з валового доходу, і становить різницю між виручкою від реалізації товарів та їх купівельною вартістю, а також результату від позареалізаційних операцій та іншої операційної діяльності.

Згідно із національними положеннями бухгалтерського обліку, планом рахунків та інструкцією щодо його застосування для обліку доходів використовують рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності», субрахунки якого зображено на рис. 1.3 [16, с. 44].

Рахунки 70-76 – вважають рахунками доходів. Для узагальнення інформації про результати діяльності підприємства використовують рахунок 79. Рахунки цього класу є пасивними (крім рахунку 79 та субрахунку 704 «Вирахування з доходу»). Визнання доходу і достовірність його оцінка — необхідна інформація для відображення її у фінансовій звітності. Однією з умов визнання доходу від реалізації є передача покупцеві всіх ризиків і вигод, пов'язаних з правом власності на продукцію.

Рис. 1.3. Перелік субрахунків класу 7 «Доходи і результати діяльності»

Дохід не визнають, а витрати визнаються витратами звітного періоду якщо дохід від операції неможливо достовірно оцінити (рис 1.4), а також немає впевненості у відшкодуванні понесених витрат .

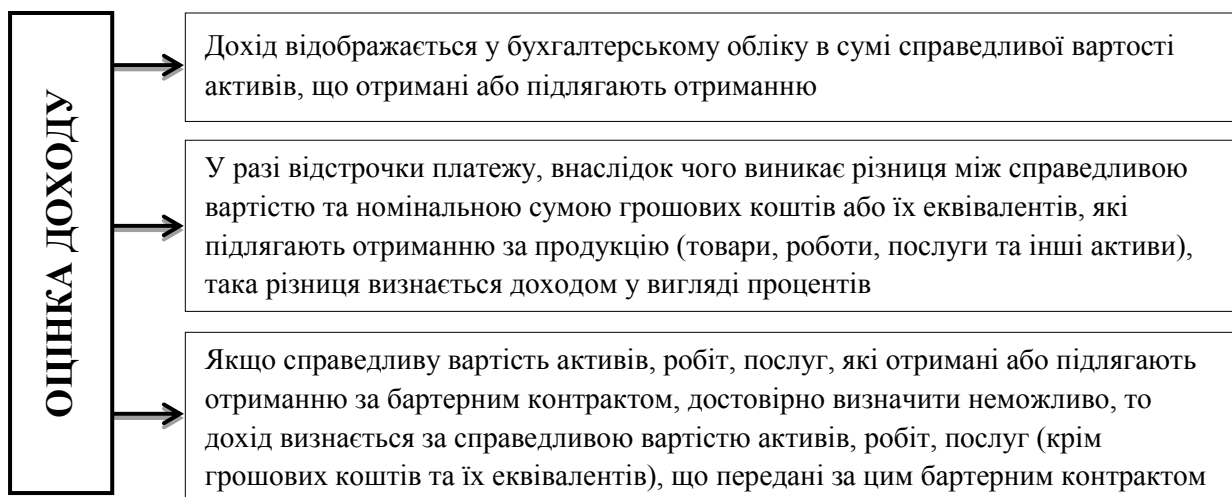

Рис. 1.4. Критерії оцінки доходу

Отже, доходи є основним джерелом покриття витрат та формування власних ресурсів підприємства. З практичної точки зору показник "дохід" визначається характеристикою загальної суми коштів, яка надходить на підприємство за певний період і після вирахування податків, може бути використана на інвестування та споживання. Дохід становить виручку підприємства від реалізації продукції, виконання робіт та надання послуг без врахування податку на додану вартість та акцизний збір. У бухгалтерському обліку доходи підприємства поділяються на такі види: дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), інші операційні доходи, доходи від участі в капіталі, фінансові доходи, інші доходи.

2. Методика обліку доходів від основної діяльності

Рахунок 70 «Доходи від реалізації» призначений для узагальнення інформації про доходи від реалізації готової продукції, товарів і послуг, а також інших видів діяльності.

Рахунок 70 «Доходи від реалізації» має такі субрахунки:

701 «Дохід від реалізації готової продукції»;

702 «Дохід від реалізації товарів»;

703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»;

704 «Вирахування з доходу»;

705 «Перестраховання».

За дебетом рахунку 70 «Доходи від реалізації» відображають належну суму непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного збору та інших податків, що передбачені законодавством); результат операцій перестраховання (у кореспонденції з субрахунком 705 «Перестраховання»); результат зміни резервів незароблених премій (у страхових організаціях) та списання у порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати», за кредитом субрахунків 701-703 відображають збільшення (одержання) доходу.

Субрахунок 701 «Дохід від реалізації готової продукції» призначений для узагальнення інформації про доходи від реалізації готової продукції.

Інформація про доходи від реалізації товарів підприємствами торгівлі та іншими організаціями узагальнюється на субрахунку 702 «Дохід від реалізації товарів».

Збільшення (одержання доходу) відображають по кредиту рахунка 702, тоді як по дебету відображається належна сума непрямих податків (податку на додану вартість, акцизного збору та інших податків, передбачених законодавством) та списання у порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати».

Для підприємств й організацій, які виконують роботи і надають послуги, а також підприємства, які займаються узагальненням інформації про доходи від

реалізації робіт і послуг та про результати зміни резервів незароблених премій призначений субрахунок 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг».

Аналітичний облік доходів від реалізації ведеться за видами (групами) продукції, товарів, робіт, послуг, регіонами збуту та/або іншими напрямками, визначеними підприємством [4, с.58].

Дебет субрахунку 704 «Вирахування з доходу» призначений для відображення суми надходжень щодо договорів комісії, агентськими та іншими аналогічними договорами на користь комітентів, принципалів; сума наданих після дати реалізації знижок покупцям: вартість повернених покупцем продукції та товарів та інші суми, що підлягають вирахуванню з доходів. За кредитом субрахунку 704 відображається списання дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати».

Субрахунок 705 «Перестраховування» призначений для узагальнення інформації підприємств, що є страховиками. Суми часток страхових платежів, що належать перестраховикам відображають за дебетом субрахунку 705, а частки страхових платежів, які повертаються перестраховиками у разі довгострокового припинення договору перестраховування показують за кредитом субрахунку 705. Щомісяця Субрахунку 705 списують щомісячно у кореспонденції із субрахунком 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг».

Субрахунки 705 «Дохід від реалізації проміжної продукції» і 706 «Дохід від реалізації кінцевої продукції» використовуються підприємствами промислово - фінансових груп.

Первинними документами є рахунок бухгалтерії.

Лише у відповідності до всіх наведених нижче умов П(С) БО 15 можна визначити дохід від реалізації продукції (товарів, інших активів):

- ризики й вигоди передані покупцеві, які пов'язані з правом власності на продукцію (товар, інший актив);
- підприємство не здійснює надалі управління та контроль за реалізованою продукцією (товарами, іншими активами);
- сума доходу (виручка) може бути достовірно визначена;

- є впевненість, що в результаті операції відбудеться збільшення економічних вигод підприємства.

Якщо підприємство отримало грошові кошти чи відбулося збільшення інших активів, але не виконана хоча б одна з наведених вище умов, то дохід не визначається.

Також, у випадку здійснення обміну продукцією (товарами, роботами, послугами та іншими активами), що є схожими за призначенням та мають аналогічну справедливую вартість [2, с. 32].

Будь-який аванс, що вже отриманий за продаж продукції чи товарів, визначається як зобов'язання. У випадку одержання авансу від організації-покупця за товари, які ще не відвантажені покупцю сума авансу оплачується як кредиторська заборгованість.

Визначений дохід (виручка) від реалізації продукції (робіт, послуг, товарів) не коригується на величину пов'язаної з ним сумнівної та безнадійної дебіторської заборгованості. Сума такої заборгованості визначається витратами підприємства згідно з (стандартом) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість».

Особливості визначення доходу від надання послуг впливають із специфіки даного виду господарських операцій.

Якщо сума доходу буде достовірно оцінена, то дохід визначається за такою оцінкою.

Достовірно оцінений результат операції з надання послуг може бути лише за наявності всіх наведених нижче умов:

- можливості достовірної оцінки доходу;
- імовірність надходження економічних вигод від надання послуг;
- можливості достовірної оцінки ступеня завершеності надання послуг на дату балансу.

Дохід визначається шляхом рівномірного його нарахування за даний період тоді, коли послуги полягають у виконанні невизначеної кількості дій (операцій) за визначений період часу.

В розмірі визначених витрат, що підлягають відшкодуванню в бухгалтерському обліку відображається дохід (виручка) від надання послуг, що не може бути достовірно визначеним.

Достовірність оцінки доходу і ймовірність надходження економічних вигод, як правило впливає з вимог договору та надання послуг, що передбачена вартістю і порядком розрахунків, які можуть надаватися протягом кількох звітних періодів.

Виходячи із ступеня завершеності наданих послуг у даному випадку необхідно обчислити доходи звітного періоду.

Оцінка ступеня завершеності операцій з надання послуг проводиться:

- вивченням виконаної роботи: передбачається оглядова експертна оцінка;
- визначенням питомої ваги обсягу послуг, наданих на певну дату, у загальному обсязі послуг, які мають бути надані;
- визначенням питомої ваги витрат, яких зазнає підприємство у зв'язку з наданням послуг у загальній очікуваній сумі таких витрат [2, с. 34].

Згідно методу нарахування, тобто в той момент, коли здійснюють відвантаження продукції покупцям і виникає дебіторська заборгованість відображають дохід від реалізації товарів. Відповідно до принципів відповідності витрати по безнадійній заборгованості повинні узгоджуватись із доходами від реалізації товарів за звітними періодами. Підприємства створюють резерв сумнівних боргів, при чому сума нарахованого резерву не зменшує визначений раніше дохід від реалізації, а входить в склад інших операційних витрат.

Доходом у вигляді відсотків визнається різниця у разі відстрочення платежу, внаслідок чого виникає різниця між справедливою вартістю та номінальною сумою грошових коштів або їх еквівалентів, які підлягають отриманню за продукцію (товари роботи, послуги та інші активи).

Згідно з бартерним контрактом, сума доходу обчислюється за справедливою вартістю активів, робіт, послуг, які одержані або підлягають

одержанню підприємством, що зменшена або збільшена у відповідності до суми переданих або одержаних грошових коштів та їх еквівалентів.

Дохід визначається за справедливою вартістю активів, робіт, послуг (крім грошових коштів та їх еквівалентів), що передані за даним бартерним контрактом тоді, коли справедливу вартість активів, робіт, послуг, що отримані або підлягають отриманню у відповідності до бартерного контракту достовірно визначити неможливо.

Господарська діяльність підприємств може відбуватися за рахунок цільового фінансування.

Поки немає підтвердження того, що цільове фінансування буде отримане та підприємство виконає умови щодо такого фінансування, воно доходом не вважається.

Визнається доходом цільове фінансування, яке отримане протягом тих періодів, в яких були зазначені витрати, які пов'язані з реалізацією умов цільового фінансування.

Протягом періоду корисного використання відповідних об'єктів інвестування (основних засобів, нематеріальних активів тощо) пропорційно сумі нарахованої амортизації цих об'єктів визнається як дохід цільове фінансування капітальних інвестицій.

Цільове фінансування для компенсації витрат (збитків), яких зазнало підприємство, а також фінансування для надання підтримки підприємству без встановлення умов його витрачання на виконання у майбутньому певних заходів визнаються дебіторською заборгованістю з одночасним визнанням доходу [15, с. 65].

В табл.2.1. наведена типова кореспонденція з обліку доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).

Таблиця 2.1

Облік доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)

№ з/п	Господарські операції	Підстава (документ)	Кореспондуючі рахунки	
			Дебет	Кредит
1.	Відвантажена готова продукція покупцю	Накладна	361	701
2.	Відображене податкове зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	701	641
3.	Відображена собівартість реалізованої продукції	Бухгалтерська довідка	901	26
4.	Отримана попередня оплата на поточний рахунок	Виписка банку	311	681
5.	Відображене в обліку податкове зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	643	641
6.	Відвантажена попередньо оплачена продукція	Накладна	361	701
7.	Відображене в обліку податкове зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	701	643
8.	Списана собівартість готової продукції	Бухгалтерська довідка	901	26
9.	Зарахована попередня оплата в погашення дебіторської заборгованості	Бухгалтерська довідка	681	361

Отже, задля узагальнення інформації про доходи від реалізації готової продукції, товарів, робіт і послуг, доходів від страхової діяльності, а також про суму знижок, наданих покупцям, та про інші вирахування з доходу призначено рахунок № 70 «Доходи від реалізації». На кредиті субрахунків відображається збільшення (одержання) доходу, на дебеті — належна сума непрямих податків (акцизного збору, податку на додану вартість та інших передбачених законодавством); суми, що отримуються підприємством на користь комітента, принципала; повернуті перестраховиками частки страхових платежів (страхових внесків, страхових премій); результат зміни резервів незароблених премій (у страхових організаціях) та списання у порядку закриття на рахунок № 79 «Фінансові результати».

3. Облік доходів від іншої операційної діяльності та не операційної діяльності

Для того, щоб узагальнити інформацію про інші доходи від операційної діяльності підприємства у звітному періоді, які не пов'язані з доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), призначено рахунок 71 «Інший операційний дохід».

Доходи від реалізації іноземної валюти; доходи від реалізації інших оборотних активів (крім фінансових інвестицій); доходи від операційної оренди активів; доходи від операційної курсової різниці за операціями іноземній валюті; доходи від списання кредиторської заборгованості, щодо якої минув строк позовної давності; суми одержаних штрафів, пені за порушення господарських договорів; суми одержаних грантів і субсидій; відшкодування раніше списаних активів (надходження боргів, списаних як безнадійні); інші доходи від операційної діяльності становлять інші операційні доходи підприємства.

За кредитом рахунку 71 «Інший операційний дохід» відображають одержання доходу, а суми непрямих податків та списання в порядку закриття показують по дебету рахунку 79 «Фінансові результати».

У відповідності з Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку в складі інших операційних доходів виділяють доходи від реалізації інших оборотних активів (крім фінансових інвестицій), для обліку яких призначено субрахунок 712 «Дохід від реалізації інших оборотних активів» рахунку 71 «Інший операційний дохід».

На цьому субрахунку необхідно відображувати доходи від реалізації оборотних активів, характерною особливістю яких є:

- термін використання (до одного року чи в одному операційному циклі);
- повне перенесення своєї вартості на собівартість новоствореної продукції.

Проте за Інструкцією на цьому субрахунку потрібно узагальнювати інформацію про доходи від реалізації:

- 1) оборотних активів (виробничих запасів, МШМ, тощо);
- 2) необоротних активів;
- 3) груп вибуття, що утримувані для продажу.

Як бачимо, зміст господарських операцій передбачає відображення на субрахунку 712 доходів від реалізації активів (необоротних та утримуваних для продажу), які за своєю суттю і характером використання не відповідають оборотним (відповідно до назви субрахунку).

Таблиця 3.1

Бухгалтерські проведення за рахунком 71 «Інший операційний дохід»

№ з/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспондуючі рахунки	
			Дебет	Кредит
1.	Відвантажений металобрухт	Накладна	377	712
2.	Відображене податкове зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	712	641
3.	Списана собівартість металобрухту	Бухгалтерська довідка	943	209
4.	Собівартість металобрухту віднесена на фінансові результати	Бухгалтерська довідка	791	943
5.	Списаний на фінансові результати дохід від реалізації	Бухгалтерська довідка	712	791

Для максимального використання фінансових ресурсів й отримання прибутків підприємства займаються не лише операційною, а й іншими видами діяльності. Інвестиційну та фінансову діяльність підприємства охоплює інша звичайна діяльність.

Одним із головних принципів обліку є принцип відповідності витрат і доходів. Якщо стосовно доходів і витрат операційної діяльності він функціонує, то доходи й витрати фінансової та інвестиційної діяльності в

обліку не відокремлюють. Операції даних видів діяльності взаємопереплітаються і є взаємопов'язаними, тому відокремити їх є проблематично [3, с. 255].

У відповідності до НП(С)БО 1, діяльність, що пов'язана зі змінами складу і розміру власного та позикового капіталу підприємства називають фінансовою діяльністю.

Доходи, що одержані від фінансових інвестицій (крім доходів, що відображають за методом участі в капіталі), дивіденди, відсотки, амортизацію дисконту за інвестиціями в боргові цінні папери відносять до фінансових доходів.

У підприємства, що здійснює фінансові інвестиції в статутний капітал інших суб'єктів господарювання, є право на одержання дивідендів, що становлять фінансові доходи інвестора [7, с. 215].

За визначенням НП(С)БО 1 інвестиційна діяльність включає придбання та реалізацію необоротних активів, а також фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів. До таких еквівалентів у стандарті відносять короткотермінові високоліквідні фінансові інвестиції, що вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і характеризуються мінімальним ризиком зміни вартості.

Головною відмінністю між інвестиційними та фінансовими потоками є те, що інвестиційні потоки завжди пов'язані з вкладенням капіталу, вже накопиченого в минулій діяльності, а фінансова діяльність підприємства пов'язана із залученням коштів шляхом емісії акцій та облігацій, збільшенням статутного капіталу або отриманням кредитів і позик у банківських і небанківських установах. Отже, іншими словами, можна сказати, що відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку, фінансова діяльність являє собою залучення капіталу [7, с. 218].

Облік доходів від інвестиційної та фінансової діяльності відображається за допомогою рахунків:

- 72 «Дохід від участі в капіталі»;

- 73 «Інші фінансові доходи»;
- 74 «Інші доходи».

Рахунок 72 «Дохід від участі в капіталі» призначений для узагальнення інформації про доходи від інвестицій, які здійснені в асоційовані, дочірні або спільні підприємства та облік яких ведуть за методом участі в капіталі, і у відповідності з Інструкцією про застосування Плану рахунків № 291 включає такі субрахунки:

- 721 «Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства»;
- 722 «Дохід від спільної діяльності»;
- 723 «Дохід від інвестицій в дочірні підприємства».

На субрахунку 721 «Дохід від інвестицій в асоційовані підприємства» узагальнюють інформацію про доходи, що пов'язані із збільшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання асоційованими підприємствами прибутків.

Інформацію про доходи, що пов'язані із збільшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання спільними підприємствами прибутків підсумовують на субрахунку 722 «Дохід від спільної діяльності».

Субрахунок 723 «Дохід від інвестицій в дочірні підприємства» призначений для узагальнення інформації щодо доходів, пов'язаних із збільшенням частки інвестора в чистих активах об'єкта інвестування внаслідок одержання дочірніми підприємствами прибутків.

По кредиту рахунку 72 «Дохід від участі в капіталі» відображають збільшення (одержання) доходу, а по дебету показують списання в порядку закриття на рахунок 792 «Результат фінансових операцій» (табл. 3.2).

Для обліку доходів від участі в капіталі первинними документами зазначають розрахунки та довідки бухгалтерії, тоді як довідкою (розрахунком) бухгалтерії оформляють віднесення доходів на фінансовий результат.

Таблиця 3.2

Кореспонденція рахунків з обліку доходів від участі в капіталі

№ з/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
1.	Відображений дохід, одержаний інвестором від участі в капіталі	Довідка про результати діяльності суб'єкта інвестицій	141	72
2.	Нараховані підприємством дивіденди від інвестицій, які обліковують за методом участі в капіталі	Довідка про оголошені дивіденди суб'єкта інвестицій	373	141
3.	Відображена інвестором частина збитку в складі втрат від участі в капіталі (якщо результатом діяльності підприємства, інвестиції в яке обліковують за методом обліку участі в капіталі, є збиток)	Довідка про результати діяльності інвестованого суб'єкта	96	141
4.	Віднесені доходи від участі в капіталі до складу фінансового результату від фінансових операцій	Бухгалтерська довідка	72	792
5.	Списані втрати від участі в капіталі, одержані за рік, для визначення фінансового результату від фінансових операцій	Бухгалтерська довідка	792	96

За кожним об'єктом інвестування та іншими ознаками, визначеними підприємством ведуть аналітичний облік доходів від участі в капіталі.

На рахунку 73 «Інші фінансові доходи» відображають облік доходів, що одержані від фінансових інвестицій (крім тих доходів, що обліковують за методом участі в капіталі) у відповідності з Інструкцією про застосування Плану рахунків № 291 із субрахунками:

- 731 «Дивіденди одержані»;
- 732 «Відсотки одержані»;

- 733 «Інші доходи від фінансових операцій».

На субрахунку 731 «Дивіденди одержані» узагальнюють інформацію про належні дивіденди від інших підприємств, що не є асоційованими, дочірніми та спільними.

Субрахунок 732 «Відсотки одержані» узагальнюють інформацію про відсотки по облігаціях чи інших цінних паперах, за якими не ведуть облік на субрахунку 731 «Дивіденди одержані», у тому числі винагороди за здані у фінансову оренду необоротні активи тощо.

На інших субрахунках рахунку 73 «Інші фінансові доходи» інформацію про інші доходи від фінансової діяльності, що не знайшли відображення, в тому числі про доходи від амортизації премії за випущеними облігаціями узагальнюють на субрахунку 733 «Інші доходи від фінансових операцій».

По кредиту рахунку 73 «Інші фінансові доходи» відображають визнану суму доходу, а по дебету – списання кредитового обороту на субрахунок 792 «Результат фінансових операцій» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Кореспонденція рахунків з обліку інших фінансових доходів

№ з/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ)	Кореспонденція рахунків	
			Дебет	Кредит
1.	Нараховані дивіденди, які належать підприємству від інших підприємств, що не є асоційованими, дочірніми та спільними	Бухгалтерська довідка	373	731
2.	Нараховані відсотки за придбаними облігаціями чи іншими цінними паперами, від фінансової оренди, за зберігання коштів на поточних рахунках в банках	Бухгалтерська довідка	373	732

Продовження табл. 3.3

3.	Відображена сума перевищення номінальної вартості над вартістю придбання фінансових інвестицій, які придбані до погашення	Бухгалтерська довідка	35, 14	733
4.	Списані інші фінансові доходи на фінансові результати	Бухгалтерська довідка	73	792

Розрахунки та довідки бухгалтерії є первинними документами для обліку фінансових доходів та віднесення на фінансові результати.

Аналітичний облік фінансових доходів здійснюють за об'єктами інвестування. Облік інших доходів звичайної діяльності ведуть на рахунку 74 «Інші доходи», відповідно до Інструкції про застосування якого Планом рахунків № 291 передбачено такі субрахунки:

- 741 «Дохід від реалізації фінансових інвестицій»;
- 742 «Дохід від відновлення корисності активів»;
- 744 «Дохід від не операційної курсової різниці»;
- 745 «Дохід від безоплатно одержаних активів»;
- 746 «Інші доходи від звичайної діяльності».

Для узагальнення інформації про доходи, що отримані від реалізації поточних і довгострокових фінансових інвестицій призначений субрахунок 741 «Дохід від реалізації фінансових інвестицій».

Відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів» інформацію про визнані доходи від відновлення корисності активів відображають на субрахунку 742 «Дохід від відновлення корисності активів».

Одночасно із введенням дію П(С)БО 28 «Зменшення корисності активів» з'явився субрахунок 742 «Дохід від відновлення корисності активів». За визначенням активи – це ресурси, які потенційно приносять економічні вигоди. Отож, якщо йде мова про зниження корисності активів, то під цим потрібно розуміти зменшення їх здатності дані вигоди приносити. Звідси виходить, що

навіть найменша втрата активами корисності має бути відповідним чином оцінена у вартісному вираженні, щоб згодом зменшити вартісну оцінку активів, які певною мірою втратили свою корисність.

До таких активів як основні засоби і нематеріальні активи застосовують П(С)БО 28.

Субрахунок 744 «Дохід від не операційної курсової різниці» призначений для узагальнення інформації про курсові різниці за активами та зобов'язаннями в іноземній валюті, що пов'язані з фінансовою та інвестиційною діяльністю підприємства.

На рахунках активів при збільшенні курсу валюти може виникати дохід від не операційної курсової різниці. Нарахування курсової різниці у бухгалтерському обліку відображають записом:

Д-т 302, 312, 362, 37 К-т 744

Отже, доходи від операційної діяльності поділяються на доходи від реалізації та інші операційні доходи. З метою узагальнення інформації про інші доходи від операційної діяльності підприємства у звітному періоді, які не пов'язані з доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), призначено рахунок 71 «Інший операційний дохід». Для відображення в обліку доходів від інвестиційної та фінансової діяльності призначені рахунки: 72 «Дохід від участі в капіталі», 73 «Інші фінансові доходи», 74 «Інші доходи».

4. Організація обліку доходів на підприємстві

Облік доходів підприємства регламентується П(С)БО 15 "Дохід", який визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про доходи від звичайної діяльності та її розкриття у фінансовій звітності. Вимоги П(С)БО 15 поширюється тільки на доходи, які отримані від продажу продукції, товарів, інших активів, робіт та послуг.

На організацію обліку доходів діяльності підприємства впливають такі чинники:

1. Види діяльності.
2. Характер виробництва і види продукції, що виробляє підприємство.
3. Структура управління та розміри підприємства.
4. Особливості технології й організація виробництва.

Організація обліку доходів підприємства здійснюється у такій послідовності:

1. Перелік доходів визначається в залежності від видів діяльності підприємства та згідно з класифікацією, яка передбачена нормативними документами. Даний перелік доходів, які може отримати підприємство, обов'язково має бути внесений у наказ про облікову політику.

2. Момент визнання доходів встановлюється у відповідності до вимог П(С)БО 15 «Дохід», згідно з яким дохід визнають за наявності всіх критеріїв визнання доходу одночасно.

3. Перевірка та облік первинних документів з обліку доходів. Особливою ознакою документального відображення доходів є відсутність затверджених первинних документів. До основних первинних документів з метою відображення обліку доходів від реалізації та інших операційних доходів відносять договори, рахунки, товарно-транспортні накладні, акти виконаних робіт (наданих послуг), акти прийому-передачі, акти інвентаризації, довідки та розрахунки бухгалтерії, прибуткові касові ордери, виписки банку та ін. Потрібно неодмінно вести облік договорів, накладних, контролювати відвантаження продукції і товарів покупцям.

Для обліку доходів від інвестиційної та фінансової діяльності первинними документами є прибутковий касовий ордер, виписка банку, розрахунок та довідка бухгалтерії тощо.

4. Складання облікових реєстрів, а також аналітичний та синтетичний облік. У відповідності з Планом рахунків та Інструкцією про його застосування доходи відображають на рахунках класу 7 «Доходи і результати діяльності»:

70 «Доходи від реалізації»;

71 «Інший операційний дохід»;

72 «Дохід від участі в капіталі»;

73 «Інші фінансові доходи»;

74 «Інші доходи»;

76 «Страхові платежі».

Всі вищеперераховані рахунки є пасивними. За дебетом рахунків відображають зменшення доходів на суми податків і зборів, які включені в ціну реалізації і мають бути сплачені у бюджет, а за кредитом - отримані доходи. За дебетом рахунків також відображають списання чистого доходу на фінансові результати на кінець звітного періоду. Фіксується така операція бухгалтерською довідкою [4, с. 61].

Рахунки, які призначені для обліку доходів, мають свої субрахунки та аналітичні рахунки у відповідності з потребами підприємства та специфікою його діяльності.

Аналітичний облік доходів від реалізації необхідно організувати за видами продукції, товарів, робіт, послуг; за структурними підрозділами та іншими ознаками. Аналітичний облік доходів від інвестиційної і фінансової діяльності також може вестись у будь-якому розрізі в залежності від потреб підприємства.

Основними завданнями організації бухгалтерського обліку доходів є забезпечення:

1) правильного визначення та достовірної оцінки доходів і фінансових результатів діяльності;

2) розмежування доходів і фінансових результатів діяльності за кожною класифікаційною групою;

3) правильного та повного документального оформлення та своєчасного відображення в облікових регістрах доходів і фінансових результатів діяльності;

4) контролю за правильним визначенням фінансового результату від звичайної діяльності та надзвичайних подій;

5) надання повної і достовірної інформації про доходи діяльності.

Аналітичний та синтетичний облік ведеться по рахунках та стандартах бухгалтерського обліку. В аналітичному та синтетичному обліку велике значення мають реєстри, які без помилок узагальнюють інформацію, отриману з первинних документів.

Зміст і номенклатура статей доходів є підставою для аналітичного обліку фінансових результатів.

Отже, методологічними засадами формування в обліку інформації про доходи діяльності підприємства виступає П(С)БО 15 "Дохід". Основними завданнями організації бухгалтерського обліку доходів є забезпечення: правильного визначення та достовірної оцінки доходів і фінансових результатів діяльності; розмежування доходів і фінансових результатів діяльності за кожною класифікаційною групою; правильного та повного документального оформлення та своєчасного відображення в облікових регістрах доходів і фінансових результатів діяльності; контролю за правильним визначенням фінансового результату від звичайної діяльності та надзвичайних подій; надання повної і достовірної інформації про доходи діяльності.

5. Аналіз доходів діяльності підприємства

В системі загальної оцінки роботи суб'єкта господарювання велике значення має аналіз доходів підприємства, оскільки доходи безпосередньо впливають на загальний фінансовий стан підприємства, що може набувати позитивного, або негативного характеру.

Аналіз доходів підприємства має велике значення в обґрунтуванні шляхів збільшення доходів та скорочення витрат підприємства.

Аналіз доходів підприємства виконує такі завдання:

- оцінка виконання плану, динаміки та структури доходів;
- оцінка впливу факторів на доходи підприємства;
- пошук резервів збільшення доходів та зменшення витрат підприємства;
- обґрунтування та розробка заходів щодо використання виявлених резервів.

Підприємства використовують такі показники доходів:

- доходи від реалізації продукції;
- доходи від інших операцій;
- доходи від надзвичайних операцій.

За наведеною системою показників відображають аналіз виконання плану, а також динаміку і структуру доходів:

1. Абсолютне відхилення від планових показників:

$$\Delta D = D_{\text{ф}} - D_{\text{п}}$$

де $D_{\text{ф}}$, $D_{\text{п}}$ - доходи фактичні та планові відповідно.

2. Рівень виконання (%вп) плану доходів:

$$\% \text{вп}_D = \frac{D_{\text{ф}}}{D_{\text{п}}} \times 100\%$$

3. Абсолютна зміна доходів підприємства:

$$\Delta D = D_{\text{з}} - D_{\text{б}}$$

де $D_{\text{з}}$, $D_{\text{б}}$ - доходи звітного та базисного періоду відповідно.

4. Темп росту (ТР) доходів підприємства:

$$\text{ТР}_D = \frac{D_{\text{з}}}{D_{\text{б}}} \times 100\%$$

5. Темп приросту (**ТП**) доходів підприємства:

$$\text{ТП}_Д = \frac{Д_з - Д_б}{Д_б} \times 100\%$$

6. Структура доходів і витрат (**i**) підприємства:

$$d_i = \frac{Д_i}{Д}$$

де **Д_i** - сума доходів підприємства і-го виду [13, с. 72].

Визначальним носієм облікової інформації є первинні документи, оскільки вони є основою перших бухгалтерських записів, що фіксують та відображають у відповідній оцінці факти здійснених господарських операцій, підлягають обробці та узагальненню.

Важливим організаційним моментом є комп'ютеризація процедур аналізу господарської діяльності. Вона дає змогу зробити економічний аналіз зняряддям повсякденного оперативного управління доходами та витратами, визначати вплив різних факторів на рівень ефективності господарської діяльності.

Перетворення аналітичної діяльності на дійове зняряддям виявлення резервів підвищення ефективності виробництва вимагає створення на підприємствах спеціальних функціональних відділів, які повинні стати організаційно-методичним центром аналітичної роботи. Реалізація такого підходу забезпечить більш високий рівень аналітичної роботи, проведення її за єдиним планом, залучення до аналізу всіх функціональних відділів і лінійних служб низових виробничих ланок.

Отже, аналіз доходів діяльності підприємства є складовою аналітичних дій щодо виконання плану за прибутком, який в значній мірі залежить від фінансових результатів виробничої (основної) діяльності та не пов'язаних з реалізацією продукції. Це фінансові результати, отримані від позареалізаційних операцій – фінансових та інвестиційних. Процес аналізу доходів діяльності зводиться в основному до вивчення динаміки і причин отриманих збитків і прибутку за кожним видом діяльності.

6. Вітчизняний та зарубіжний досвід обліку доходів

На сьогодні основним нормативним актом, який регламентує порядок визначення та відображення доходів суб'єктами господарювання в бухгалтерському обліку є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід”. Норми даного положення застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ). Основні положення даного стандарту запозичено з міжнародної практики ведення бухгалтерського обліку та спрямоване на стандартизацію обліку.

Враховуючи специфіку економіки різних країн, одні і ті самі господарські операції відображаються в бухгалтерському обліку різних країнах по-різному. Деякі країни світу використовують Міжнародні стандарти, як національні, деякі – як орієнтири для прийняття власних, а деякі – мають власні стандарти, які суперечать міжнародним. Україна відноситься до країн другої групи, тобто орієнтуючись на положення Міжнародних стандартів, Україна має власні національні стандарти бухгалтерського обліку. Як зазначає Т. Кондрашова та О. Соболева: “Сьогодні міжнародні стандарти не тільки узагальнюють накопичений досвід різних країн, але й активно впливають на розвиток національних систем бухгалтерського обліку й звітності” [10, с. 19].

Кожна країна світу самостійно приймає рішення щодо власних стандартів обліку, проте беззаперечно, на більшість розвинутих країн, прямо чи опосередковано впливають міжнародні стандарти.

На національному рівні провідними країнами в галузі стандартів обліку є США та Великобританія, що визначається їх роллю на міжнародному фінансовому ринку [14, с. 104].

В США основні положення обліку висвітлюються в Загальноприйнятих принципах бухгалтерського обліку – ЗПБО (Generally Accepted Accounting Principles (GAAP)). Визнання доходів відповідно до ЗПБО відбувається на момент надходження продукції, товару, робіт чи послуг покупцю, до цього

моменту, чи безпосередньо після цього моменту. Дата визнання доходу залежить від дати, коли цей дохід буде відповідати наступним критеріям:

- визначеності;
- вимірюваності;
- релевантності;
- надійності.

Причому за невідповідності хоча б одному критерію, дохід не визнається.

Оцінка доходу відповідно до ЗПБО здійснюється за вартістю отриманих активів (боргових зобов'язань) в обмін на продукцію, товари, роботи чи послуги.

Порядок визначення доходу регламентується МСБО 18 “Дохід”. Для кращого розуміння взаємозв'язку стандартів, які регламентують поняття дохід необхідно провести їх порівняння. Для порівняння обрано МСБО 18 “Дохід”, П(С)БО 15 “Дохід” України, Положення з бухгалтерського обліку (ПБО) 9 “Доходи організації” Російської Федерації та Національний бухгалтерський стандарт (НБС)18 “Доходи” Болгарії.

Отже, на відміну від РФ та України, МСБО та НБС Болгарії поширюються на певні види операцій, а не на доходи певних підприємств. Це означає, що стандарти Болгарії та МСБО використовуються всіма підприємствами, організаціями та установами незалежно від форми власності та способу утворення. Проте обмеження дії П(С)БО щодо обліку доходів бюджетних установ України вважаємо цілком виправданим, оскільки це впливає з особливостей обліку бюджетних установ.

Щодо операцій, на які дія стандарту не поширюється, то фактично всі стандарти вказують аналогічний перелік операцій, лише ПБО РФ не містять жодних обмежень.

Виходячи з даних порівняння під доходами в аналізованих стандартах розуміють одне і те ж: “доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків

власників)”, поясненням цього є те, що більшість стандартів ґрунтуються на МСБО, що, в свою чергу, є кроком до уніфікації обліку в різних країнах.

В П(С)БО України та ПБО РФ вказують ідентичний перелік сум, які не визнаються доходом, це зумовлено подібністю систем бухгалтерського обліку цих країн, та “спільним” минулим, яке формує їх економічні особливості.

Всі стандарти, які розглядаються, поділяють одні і ті самі доходи по-різному. Так в Україні доходи поділені залежно від видів діяльності (операційна, фінансова, інвестиційна), в РФ також залежно від виду діяльності, проте, більш узагальнено (звичайна та інша), МСБО та стандарти Болгарії класифікують доходи залежно від джерела їх утворення (реалізація товарів чи послуг, надання кредиту, плата за надання нематеріальних активів для використання, плата за участь у капіталі підприємства). Дана класифікація збігається з основними статтями звіту про фінансові результати відповідно кожної країни. Вважаємо, що класифікація доходів в стандартах України є більш повною та доцільною в порівнянні з іншими стандартами, оскільки розподіл доходів залежно від видів діяльності в порівнянні з витратами отриманими від цих операцій дозволяє проаналізувати прибутковість кожного виду, та визначити перспективні напрямки діяльності.

Критерії невизнання доходу в МСБО та стандартів Болгарії ідентичні. В МСБО на відміну від П(С)БО України зазначаються випадки, коли за суб’єктом господарювання залишаються суттєві ризики щодо володіння активом, в таких випадках дохід не визнається.

Визначення виручки від реалізації активів та доходу від надання послуг визначається також ідентичне в усіх стандартах, що пояснюється застосуванням міжнародної практики обліку в стандартах України та Болгарії.

Дохід оцінюється однаково в усіх стандартах, що є принципово, оскільки оцінка є одним з ключових елементів методу бухгалтерського обліку.

Отже, дослідження показали, що стандарти Болгарії – це переклад МСБО, з деякими незначними змінами, що не призводять до зміни методики обліку доходів. Вітчизняні П(С)БО відповідають основним положенням МСБО, таким

чином не суперечать міжнародній практиці обліку доходів. Стандарти РФ це абсолютно інший підхід до регулювання обліку доходів, в них відсутні більшість ґрунтовних правил обліку доходів, що призводить до розмитого регулювання та непорозумінь.

Неузгодженість господарського та цивільного законодавства призводить до дисгармонізації визнання доходів, через це необхідно усунути ці неузгодження або ж надати чітко врегульованої пріоритетності одному з цих кодексів.

Висновки

В даній курсовій роботі ми визначили, що доходи є основним джерелом покриття витрат та формування власних ресурсів підприємства. Згідно П(С)БО 15 «Дохід», доходи – це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу. Доходи включаються до об'єктів облікового процесу на підставі принципів нарахування та відповідності і класифікуються за різними групами.

Для узагальнення інформації про доходи від реалізації готової продукції, товарів, робіт і послуг, доходів від страхової діяльності, а також про суму знижок, наданих покупцям, та про інші вирахування з доходу призначено рахунок № 70 «Доходи від реалізації».

На кредиті субрахунків відображається збільшення (одержання) доходу, на дебеті — належна сума непрямих податків (акцизного збору, податку на додану вартість та інших передбачених законодавством); суми, які отримуються підприємством на користь комітента, принципала; повернуті перестраховиками частки страхових платежів (страхових внесків, страхових премій); результат зміни резервів незароблених премій (у страхових організаціях) та списання у порядку закриття на рахунок № 79 «Фінансові результати».

Також ми з'ясували, що дохід від операційної діяльності пов'язаний з надходженням коштів – виручки від реалізації продукції (товарів, послуг чи робіт). Доходи від операційної діяльності поділяються на доходи від реалізації та інші операційні доходи.

За сучасних економічних умов в кінцевих результатах діяльності кожного підприємства зацікавлена велика кількість учасників ринкових відносин: постачальники і покупці, акціонери, кредитні установи, податкові органи тощо. Для прийняття виважених рішень зазначеним юридичним особам важлива інформація про розмір отриманого прибутку підприємством, але і його доходи.

Основними завданнями організації бухгалтерського обліку доходів є забезпечення:

- 1) правильного визначення та достовірної оцінки доходів і фінансових результатів діяльності;
- 2) розмежування доходів і фінансових результатів діяльності за кожною класифікаційною групою;
- 3) правильного та повного документального оформлення та своєчасного відображення в облікових регістрах доходів і фінансових результатів діяльності;
- 4) контролю за правильним визначенням фінансового результату від звичайної діяльності та надзвичайних подій;
- 5) надання повної і достовірної інформації про доходи діяльності.

Аналітичний та синтетичний облік ведеться по рахунках та стандартах бухгалтерського обліку. В аналітичному та синтетичному обліку велике значення мають реєстри, які без помилок узагальнюють інформацію, отриману з первинних документів.

Зміст і номенклатура статей доходів є підставою для аналітичного обліку фінансових результатів.

З метою узагальнення інформації про інші доходи від операційної діяльності підприємства у звітному періоді, які не пов'язані з доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), призначено рахунок 71 «Інший операційний дохід». Для відображення в обліку доходів від інвестиційної та фінансової діяльності призначені рахунки: 72 «Дохід від участі в капіталі», 73 «Інші фінансові доходи», 74 «Інші доходи».

Порівнюючи зарубіжний досвід з вітчизняним, дослідження показали, що стандарти Болгарії – це переклад МСБО, з деякими незначними змінами, що не призводять до зміни методики обліку доходів. Вітчизняні П(С)БО відповідають основним положенням МСБО, таким чином не суперечать міжнародній практиці обліку доходів.

Список використаних джерел

1. Бечко, П. К. Теоретичні основи економічного змісту категорії "дохід" підприємств [Текст] / П. К. Бечко, О. В. Митяй // Інноваційна економіка. – 2012. – № 1. – С. 119-124.
2. Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник для студентів спеціальності “Облік та аудит” вищих навчальних закладів. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. - 7-ме вид., доп. та перероб. - Житомир: 1111 “Рута”, 2006. - 832 с.
3. Волкова Ю. Особливості аналізу операційної (основної) діяльності підприємства [Текст] / Юлія Волкова // Економічний аналіз : зб. наук. пр. / гол. ред. С. І. Шкарабан. – Тернопіль : ТНЕУ, 2008. – Вип. 3. – С. 257-260.
4. Гавриловська, Л. М. Фінансовий облік [Текст] : навч.-метод . посіб . для самот. вивч. дисц. / Л . М . Гавриловська , А . С . Ларіонова . - К. : КНЕУ, 2006. - 320 с. - КВК 8-6334-9215-4.
5. Григоращук В.В. Методологічні принципи обліку результатів діяльності підприємства// Вісник ХНАУ, 2003. - №6 – С. 33-34
6. Економічний аналіз : навч. посібник / В. М. Серединська, О. М. Загородна, Р. В. Федорович. Тернопіль: Астон, 2010. 624 с
7. Єрфорт І. Ефективність операційної діяльності підприємств [Текст] / Ірина Єрфорт, Юрій Єрфорт // Економічний аналіз. – 2012. – Вип. 11, ч. 2. – С. 215-219.
8. Івахів, Ю. О. Облікові методи визнання результатів діяльності підприємства [Текст] / Ю. О. Івахів // Інвестиції : практика та досвід. – 2012. – № 1. – С. 79-83.
9. Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій від 30.01 1999 р. № 291 // Вісник податкової служби України. – 2010. – № 6. – 157 с.
10. Кондрашова Т. Міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку: порівняльна характеристика./ Кондрашова Т., Соболева О./ Економіка,

№ 4(95), червень 2009 р. – С. 16-20 // Режим доступу:
http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Skhid/2009_4/5.pdf77

11. Лондар, С. Л. Моделювання дохідності підприємства у нестабільному економічному середовищі [Текст] / С. Л. Лондар, Б. О. Тішков // Наукові праці НДФІ. – 2010. – Вип. 2. – С. 3-11.

12. Пилипчук, О. В. Прибуток як узагальнений показник господарсько-фінансової діяльності підприємства [Текст] / О. В. Пилипчук // Формування ринкових відносин в Україні. – 2010. – №2. – С. 26-30.

13. Плаксієнко В.Я., Дацій О.І. Методика визначення фінансових результатів та відображення їх в обліку // Облік і фінанси АПК. – 2005. - №2

14. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 “Дохід”, № 860/4153 від 14.12.1999 р. // Офіційний веб-сайт Верховної Ради України // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/>

15. Садовська І. Б. Бухгалтерський облік : навч. посіб. / І. Б. Садовська.- К. : ЦУЛ, 2013.- 688 с.

16. Сльозко, Т. М. Організація обліку [Текст] : навч. посіб. / Т. М. Сльозко. – К. : ЦУЛ, 2008.

17. Теорія бухгалтерського обліку: монографія / Л.В. Нападовська, М. Добія, Ш. Сандер, Р. Матезіч та ін.; за заг. ред. Л.В. Нападовської. – К.: Київ. Нац.. торг.-екон. Ун-т, 2008. – 735 с.

18. Фінансовий облік [Текст] : підручник / Я. Д. Крупка, З. В. Задорожний, Н. В. Гудзь [та ін.]. – К. : Хай-Тек Прес, 2011. – 544 с. – Режим доступу : [http://library.tneu.edu.ua/images/stories/zmist/2013/літф/Фінансовий облік. Крупка Я.Д..pdf](http://library.tneu.edu.ua/images/stories/zmist/2013/літф/Фінансовий_облік_Крупка_Я.Д..pdf).

19. Шара, Є. Ю. Фінансовий облік II [Текст] : навч. посіб. / Є. Ю. Шара, І. Є. Соколовська-Гонтаренко. – К. : ЦУЛ, 2016. – 308 с.

Практична частина

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ЗА 2018 РІК

Баланс, тис. грн

АКТИВ	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	147 100	293 529
первісна вартість	1001	197 635	329 331
накопичена амортизація	1002	(50 535)	(35 802)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	721 619	1 208 134
Основні засоби	1010	13 399 311	12 554 251
первісна/переоцінена вартість*	1011	16 297 266	17 089 414
знос та виснаження	1012	(2 897 955)	(4 535 163)
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	9 417	9 417
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	2 268	2 206
Відстрочені податкові активи	1045	4 942 346	5 738 766
Інші необоротні активи	1090	3 894 324	3 894 324
Усього за розділом I	1095	23 116 385	23 700 627
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	5 199 130	7 208 705
Виробничі запаси	1101	1 118 832	1 236 787
Незавершене виробництво	1102	70 454	55 745
Готова продукція	1103	465 530	441 466
Товари	1104	3 544 314	5 474 707
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 034 850	6 781 059
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	160 135	158 035
з бюджетом	1135	30 490	29 696
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	553 671	370 234
Гроші та їх еквіваленти	1165	380 996	174 037

Готівка	1166	21 903	13 060
Витрати майбутніх періодів	1170	-	-
Інші оборотні активи	1190	578 118	2 018 549
Усього за розділом II	1195	8 937 390	16 740 315
III. Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття	1200	15 245	15 245
Баланс	1300	32 069 020	40 456 187

ПАСИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	1 010 972	1 010 972
Капітал у дооцінках	1405	16 876 477	16 792 876
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток	1420	(17 150 369)	(11 160 672)
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	737 080	6 643 176
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	1 814 520	2 272 030
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	977 059	1 495 133
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	1 814 520	2 272 030
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-

товари, роботи, послуги	1615	875 684	566 875
розрахунками з бюджетом	1620	12 680 299	11 891 821
у тому числі з податку на прибуток	1621	1 454 053	1 782 249
розрахунками зі страхування	1625	3 204	28 569
розрахунками з оплати праці	1630	19 539	118 911
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	261 887	266 875
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	474 760	430 714
Поточні забезпечення	1660	14 823 793	17 826 722
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	378 254	410 494
Усього за розділом III	1695	29 517 420	31 540 981
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	32 069 020	40 456 187

I. Фінансові результати

Стаття	Код рядка	2018 рік	2017 рік
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	36 112 994	26 906 984
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(14 782 776)	(14 543 137)
Валовий:			
прибуток	2090	21 330 218	12 363 847
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	365 155	184 104
Адміністративні витрати	2130	(1 526 633)	(1 117 723)
Витрати на збут	2150	(1 528 763)	(1 324 769)
Інші операційні витрати	2180	(10 661 207)	(10 001 302)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	7 978 770	104 157
збиток	2195	-	-
Дохід від участі в капіталі	2200	9 335	640
Інші фінансові доходи	2220	79 673	140 758
Інші доходи	2240	11	649
Фінансові витрати	2250	(206 472)	(189 067)
Збиток від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	-	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	7 861 317	57 137
збиток	2295	-	-
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(1 423 116)	44 634
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	6 438 201	101 771
збиток	2355	-	-

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	2018 рік	2017 рік
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	(150 276)	111 077
Інший сукупний дохід	2445	(346 204)	(154 823)
Сукупний дохід (збиток) до оподаткування	2450	(496 480)	(43 746)
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	89 366	7 874
Інший сукупний дохід (збиток) після оподаткування	2460	(407 114)	(35 872)
Сукупний (збиток)/дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	6 031 087	65 899

III. Елементи операційних витрат

Стаття	Код рядка	2018 рік	2017 рік
Матеріальні затрати	2500	1 244 314	1 485 825
Витрати на оплату праці	2505	3 363 654	2 545 435
Відрахування на соціальні заходи	2510	618 283	503 053
Амортизація, знос, виснаження	2515	1 538 657	1 669 723
Інші операційні витрати	2520	12 758 213	12 345 423
Разом	2550	19 522 921	18 549 459

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Стаття	Код рядка	2018 рік	2017 рік
Середньорічна кількість простих акцій	2600	54 228 510	54 228 510
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	54 228 510	54 228 510
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	118,72	1,87
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	118,72	1,87
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Публічне акціонерне товариство «УКРНАФТА» (далі – Компанія або ПАТ «УКРНАФТА») було засноване і розпочало свою діяльність як Державне підприємство «Виробниче об'єднання «УКРНАФТА». У 1994 році Компанія була акціонована, корпоратизована та перетворена на акціонерне товариство відповідно до законодавства України.

Основна діяльність Компанії – це розвідка, видобування та продаж нафти і газу, переробка газу, експлуатація системи заправних станцій та надання відповідних нафтопромислових сервісних послуг на території України. Компанія бере участь у спільних операціях із розробки та видобування нафти і газу. Основна діяльність та виробничі потужності Компанії сконцентровані в Україні. ПАТ «УКРНАФТА» – найбільша нафтовидобувна Компанія України.

Результат діяльності будь якого суб'єкта господарювання залежить від наявності та ефективності використання фінансових ресурсів. Раціональне використання фінансових ресурсів віддзеркалює фінансовий стан підприємства, який в умовах ринкової економіки має першорядне значення. Хороший фінансовий стан підприємства – це запорука його фінансової стабільності. У стабільності фінансового стану підприємств зростає зацікавленість з боку постачальників, банків, акціонерів, інвесторів, податкових органів. У цьому зв'язку важливе значення має достовірна оцінка фінансового стану підприємства, що забезпечується обґрунтованим здійсненням його аналізу. Фінансовий аналіз являє собою процес, що базується на даних фінансової звітності підприємства.

Аналіз показників фінансового стану та платоспроможності компанії станом на звітні дати характеризується такими показниками, які розраховані за даними звітності (табл.1.1).

Таблиця 1.1

**Розрахунок показників ліквідності та ділової активності
підприємства**

Найменування показника	Значення на 2017р.	Значення на 2018р.	Абсолютне відхилення	Темп росту, %
Показники ліквідності				
1. Коефіцієнти абсолютної ліквідності	174037/31540981=0,006	380996/29517420=0,013	0,007	216,67
2. Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	16740315/31540981=0,53	8937390/29517420=0,30	-0,23	56,60
3. Коефіцієнт швидкої ліквідності	(6781059+158035+29696+370234+174037+2018549)/31540981=0,30	(2034850+160135+30490+553671+380996+578118)/29517420=0,13	-0,17	43,33
Показники ділової активності				
4. Коефіцієнт оборотності активів	26906984/(32069020+40456187)*0,5=0,19	36112994/(32069020+40456187)*0,5=0,25	0,06	131,58
5. Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	26906984/0,5*(2268+2206+2034850+6781059+160135+158035+30490+29696+553671+370234) =5,32	36112994/0,5*(2268+2206+2034850+6781059+160135+158035+30490+29696+553671+370234) =7,14	1,82	134,77
6. Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	0,5*(875684+566875)/14543137=0,050	0,5*(875684+566875)/14782776=0,049	-0,001	98

Продовження табл.1.1

7. Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	14543137/ (1118832+1236787 +70454+55745+ 465530+441466+ 3544314)*0,5=4,20	14782776/ (1118832+1236787 +70454+55745+ 465530+441466+ 3544314)*0,5=4,26	0,06	101,43
8. Коефіцієнт оборотності власного капіталу	26906984/0,5* (737080+6643176)=7,29	36112994/0,5* (737080+6643176)=9,79	2,5	134,29
9. Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача)	26906984/0,5* (1339931+12554251)=3,87	36112994/0,5* (1339931+12554251)=5,20	1,33	134,37

Показник швидкої ліквідності має значення в межах нормативної величини (0,30 та 0,13 на 2017р. та 2018р. відповідно), із тенденцією до збільшення (збільшення показника на 56,67%). Отже, у підприємства достатні запаси грошових засобів.

Коефіцієнти абсолютної ліквідності нижчі за нормативні значення, що є негативним сигналом, однак, спостерігається тенденція до їх зростання.

Про позитивний стан ділової активності підприємства свідчить підвищення коефіцієнта оборотності активів на 34,58% на 2018р. в порівнянні зі значенням 2017р. Це свідчить про ефективне вкладання фінансових ресурсів та ефективне управління активами. Уповільнення оборотності дебіторської заборгованості на 34,77%, призвело до зростання строку погашення такої заборгованості на 2 дні. Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача) показує ефективність використання основних засобів підприємства. Показник фондовіддачі, позитивним є збільшення оборотності основних засобів на 1,33 грн. або на 34,37%. що свідчить про ефективне функціонування техніки та обладнання підприємства.

Дослідження структури пасиву балансу дає змогу встановити можливі причини фінансової стійкості (нестійкості) підприємства. Збільшення частки власного капіталу за рахунок будь-якого джерела сприяє посиленню фінансової стійкості підприємства. Наявність нерозподіленого прибутку може розглядатися як джерело поповнення оборотних засобів і зменшення поточної кредиторської заборгованості. Особлива роль аналізу власного капіталу під час оцінювання фінансової стійкості зумовлена його функціями. Статутний і додатковий капітал підприємства дають змогу ефективно організувати процес виробництва продукції, застосувати прогресивні технології, висококваліфіковану робочу силу, посилити позиції на ринку. Величина власного капіталу загалом забезпечує довіру партнерів підприємства, що визначає можливість отримання від них фінансових вкладень в разі необхідності усунення впливу несприятливих факторів. Незначна частка власного капіталу посилює підприємницький ризик кредиторів. Аналіз ресурсної стійкості як складової фінансової стійкості включає: рівень співробітництва підприємства із суб'єктами ринкової інфраструктури; ступінь інтегрованості підприємства у системі виробничих відносин; залежність ефективності діяльності підприємства від стану економіки країни; спроможність підприємства до залучення коштів; контроль грошових потоків.

Стійкість управління (організаційно-функціональної стійкості) аналізується з погляду адекватності організаційної та виробничої структури підприємства вибраній стратегії розвитку та ринковій кон'юнктурі. Аналізуючи фінансову стійкість необхідно розрахувати комплекс відносних показників (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Показники фінансової стійкості

Показники	Методика розрахунку	2017р.	2018р.	Відхилення, +/-
1. Показник співвідношення власних і	$\Phi 1p1495+169$ 5/ р. 1595 +1695	737080/ (1814520+ 29517420)=0,024	6643176/ (2272030+ 31540981)=0,20	0,18

залучених коштів				
2.Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\Phi_{1p1195+1170-1695/p.1495}$	$(8937390-29517420)/737080=-27,92$	$(16740315-31540981)/6643176=-2,23$	25,69
3.Коефіцієнт структури довгострокових вкладень	$\Phi_{1p1595/p.1095}$	$1814520/23116385=0,078$	$2272030/23700637=0,096$	0,018
4.Коефіцієнт забезпеченості і запасів власними джерелами фінансування	$\Phi_{1p1195-p1695/p.1100}$	$(8937390-29517420)/5199130=-3,96$	$(16740315-31540981)/7208705=-2,05$	1,91
5.Коефіцієнт стійкого фінансування	$\Phi_{1p1495+1595/\Phi_{1p1900}}$	$(737080+1814520)/32069020=0,068$	$(6643176+2272030)/40456187=0,22$	0,15
6.Коефіцієнт автономії (концентрації власного капіталу)	$\Phi_{1p1495/p.1900}$	$737080/32069020=0,023$	$6643176/40456187=0,16$	0,14
7. Коефіцієнт фінансової залежності	$\Phi_{1p1900/p.1495}$	$32069020/737080=43,51$	$40456187/6643176=6,09$	-37,42
8. Коефіцієнт фінансової стійкості	$P_{1495}/\text{Сума } 1695+1665$	$737080/29517420=0,025$	$6643176/31540981=0,21$	0,19

Розрахунки показали, що коефіцієнт фінансової стійкості в 2018 році порівняно з 2017 роком збільшився на 0,19. Причиною цього стало зростання вартості власного капіталу та поточних зобов'язань. Значення цього показника свідчить, що на 1 грн. поточних зобов'язань припадає 0,21 грн. власного капіталу. Збільшення значення цього показника в часі свідчить про деяке зниження фінансової стійкості. При цьому значення цього показника не відповідає рекомендованому (1) і має значно нижчий показник.

Коефіцієнт структури довгострокових вкладень зріс на 0,018 при цьому значення цього показника відповідає теоретично граничному. Значення цього

показника зросло за рахунок зростання довгострокових зобов'язань. Отже, значення цього показника є нормальним для роботи підприємства.

Коефіцієнт стійкого фінансування збільшився і в 2018 році і становить 0,22 при теоретично-граничній величині 0,8 – 0,9. Відповідно значення цього показника підтверджує не достатність стійких джерел фінансування на підприємстві. Це є негативним для роботи підприємства і свідчить про низьку частку власного капіталу в структурі валюти балансу. Що більше значення цього показника, то більшою є фінансова стійкість підприємства і незалежність його від кредиторів, тобто від зовнішніх джерел фінансування, а проведений аналіз підтверджує значну залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування. Таким чином, було встановлено, що більшість показників відповідають теоретично-граничній величині, і підприємства в не повністю забезпечені власними коштами, адже сума власних ресурсів не покриває залучені, що підтверджує нормальну стійкість підприємства.

Важливим при аналізі ділової активності є аналіз рентабельності підприємства. Підприємство є рентабельним лише в тому випадку, якщо його доходи, одержувані від реалізації продукції підприємства або наданих ним послуг перевищують суму виробничих витрат і є джерелом прибутку, розмір якого достатній для нормального функціонування організації. Аналіз рентабельності показує здатність підприємства приносити дохід на вкладений в нього капітал (табл. 1.3).

Таблиця 1.3

Розрахунок показників рентабельності

Найменування показника	Значення на 2017р.	Значення на 2018р.	Абсолютне відхилення
1. Коефіцієнт рентабельності активів	$101771/(8937390/2+16740315/2)*100=0,58$	$6438201/(8937390/2+16740315/2)*100=37,20$	36,62
2. Коефіцієнт рентабельності ВК	$(101771/(737080+6643176)/2)*100=0,69$	$(6438201/(737080/2+6643176)/2)*100=12,53$	11,84
3. Коефіцієнт рентабельності діяльності	$57137/26906984=0,21$	$7861317/36112994=0,22$	0,01

Коефіцієнт рентабельності активів характеризує ефективність використання активів підприємства. Прибуток отриманий на одиницю активів підприємства за 2018р. збільшився на 36,62.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу характеризує ефективність вкладення коштів до даного підприємства. Прибуток, отриманий підприємством з кожної гривні власного капіталу у 2018р. збільшився на 11,84.

Коефіцієнт рентабельності діяльності характеризує ефективність господарської діяльності підприємства. Коефіцієнт рентабельності діяльності збільшився у 2018р. на 0,01). Збільшення цього показника свідчить про зростання ефективності використання господарської діяльності підприємства. Це – позитивна тенденція

Коефіцієнт ймовірності банкрутства (індекс Альтмана) являє собою функцію від деяких показників, які характеризують економічний потенціал підприємства та результати його роботи за минулі 2 роки:

$$Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 1,0X_5$$

Таблиця 1.4

Коефіцієнт ймовірності банкрутства (індекс Альтмана)

№	Показник	Розрахунок показника	Роки		Відхилення
			2017р.	2018р.	
1	X1	$X_1 = (\text{ф. 1, р. 1195} - \text{р. 1695}) / \text{ф. 1, р. 1300}$	$(8937390 - 29517420) / 32069020 = -0,64$	$(16740315 - 31540981) / 40456187 = -0,37$	0,27
2	X2	$X_2 = \text{ф. 2, р. 2350 (2355)} / \text{ф. 1, р. 1300}$	$101771 / 32069020 = 0,003$	$6438201 / 40456187 = 0,16$	0,15
3	X3	$X_3 = \text{ф. 2, р. 2290 (2295)} / \text{ф. 1, р. 1300}$	$57137 / 32069020 = 0,002$	$7861317 / 40456187 = 0,19$	0,20
4	X4	$X_4 = \text{ф. 1, р. 1495} / (\text{ф. 1, р. 1595} + \text{р. 1695})$	$737080 / (1814520 + 29517420) = 0,02$	$6643176 / (2272030 + 31540981) = 0,20$	0,18
5	X5	$X_5 = \text{ф. 2, р. 2000} / \text{ф. 1, р. 1300}$	$26906984 / 32069020 = 0,84$	$36112994 / 40456187 = 0,89$	0,05
6	Z	$1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0,6X_4 + 1,0X_5$	$1,2 * (-0,64) + 1,4 * 0,003 + 3,3 * 0,002 + 0,6 * 0,02 + 1,0 * 0,84 = 0,095$	$1,2 * (-0,37) + 1,4 * 0,16 + 3,3 * 0,19 + 0,6 * 0,20 + 1,0 * 0,89 = 1,417$	1,322

При $Z \leq 1,8$ – дуже висока ймовірність банкрутства;

1,81-2,7 – висока;

2,71-2,99 – можлива;

3,0 і вище – дуже мала.

Тобто, з вище проведеного аналізу бачимо, що імовірність того, що підприємство ПАТ «УКРНАФТА» стане банкрутом дуже велика, хоча і у 2018 році показник підвищився на 1,322 порівняно з 2017 роком.

Висновки. За проведеним дослідженням фінансового стану ПАТ «УКРНАФТА» за 2017- 2018 рр. можна зробити висновок про те, що аналіз ліквідності підприємства свідчить про те, що баланс підприємства є ліквідним, структура балансу є задовільною, проте разом з тим, виявлено деякі загрози економічній безпеці досліджуваного підприємства. В першу чергу, це недостатнє залучення коштів, підприємство не покриває обсяг запасів власними коштами, а для нормального функціонування підприємства є важливим або залучення зовнішніх джерел фінансування або нарощення власного капіталу. На мою думку, для того, щоб бути конкурентоспроможним, виготовляти якісну та технологічно нову продукцію підприємству необхідно залучити інвесторів, це допоможе розвитку підприємства та закріпленню його на ринку аналогічних товарів.